

Teknologi og forskningens rolle

Tor O. Iversen

Tidl. faglig prosjektleder

Green Flyway 1.0

Prosjekteiere og -partnere

Prosjekteiere

Norske partnere

Støttespillere (utvalg)

Rolls-Royce®

SIEMENS

Ingenuity for life

widerøe

NTNU

Aviant

MARITIME
ROBOTICS

UBIQ

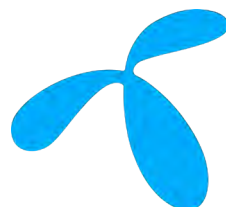
Aerospace

sevendof

Luftfartstilsynet

telenor

AVINOR

TRONDHEIM LUFTHAVN

KITEMILL

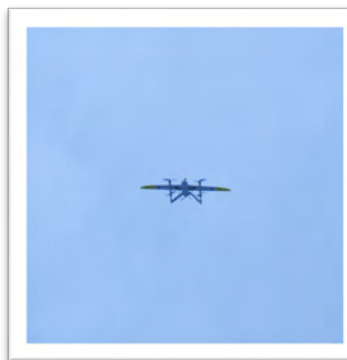

GREEN FLYWAY

Vi har tilbudt:

- Fasilitering og bistand til testflyvninger
- Testområder og -fasiliteter klare til bruk
- Myndighetsdialog
- Rådgivning
- Nettverk i og utenfor partnerskapet i inn- og utland

Området

Trondheim lufthavn Værnes

Åre Östersund Airport

Ca 8 650 km²

Ca 175 km

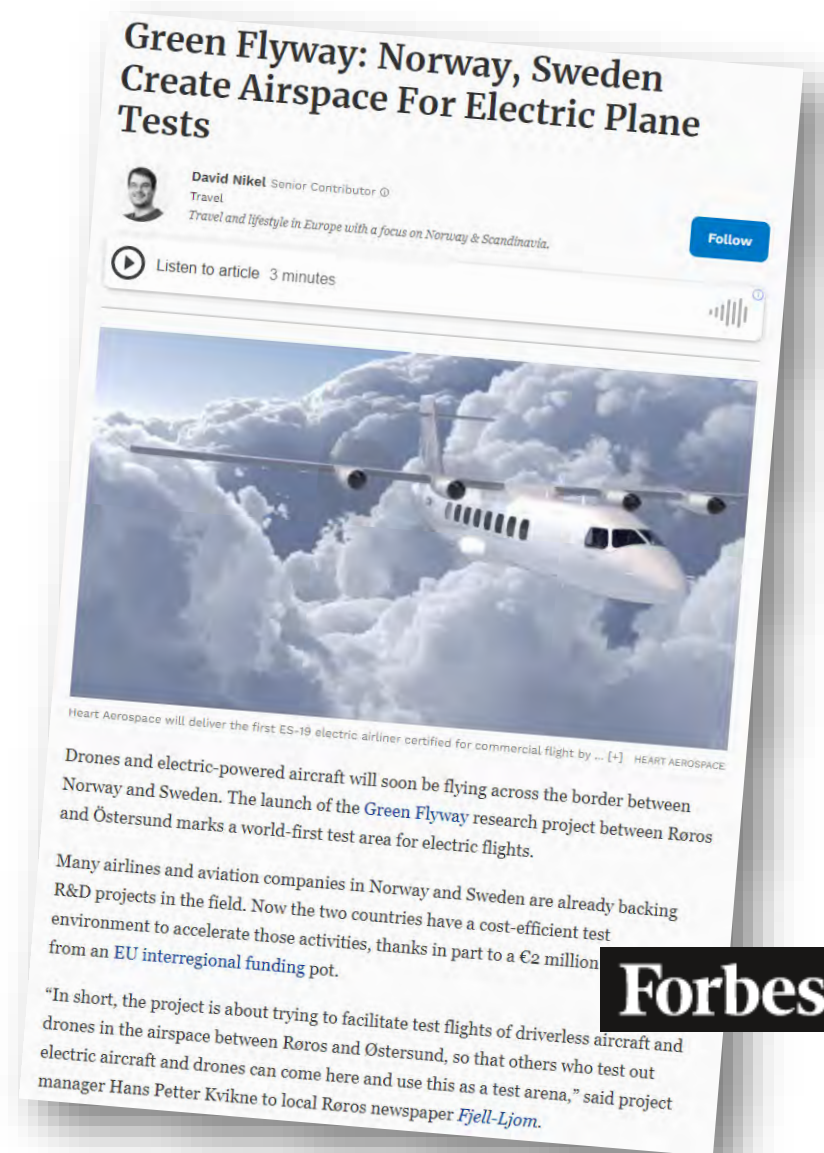
Røros lufthavn

Utvalgte resultater

- Bidratt til oppstart og/eller fasilitering av tester
  - Efly
  - Droner (blodprøver, koronaprøver, melkeprøver, hjertestartere)
  - Prosjekter i prosjektet

Resultater – så langt

- Verdens første
  - grensekryssende vinterflyvning med elfly
  - transport av melkeprøver med drone
- Skandinavias første transport av koronaprøver med drone
- Europas første grensekryssing med drone

Drones delivering dairy? TINE testing drone use for lab milk samples

By Jim Cornall

31-Jan-2022 · Last updated on 31-Jan-2022

Unik grensekryssing:

Sjekket av tollere

Tollvesenet stilte mannsterkt opp for å inspisere dronen etter landing. Foto: Iver Waldahl Lillegjære.

Iver Waldahl Lillegjære

I dag tidlig skjedde en unik grensekryssing mellom Sverige og Norge. Behørig sjekket av tollerne etter landing.

Publisert: 20.05.2022 kl 11:50 · Sist oppdatert: 20.05.2022 kl 11:52

CLEAN AVIATION'S JOURNEY TO CLIMATE NEUTRALITY BY 2050

TODAY, THE AVIATION INDUSTRY GENERATES

87.7M JOBS 2.8% OF GLOBAL CO₂

BY 2050:
DEMAND FOR FLIGHTS X3
IF NO ACTION IS TAKEN:
EMISSIONS X2

€1.7B PLEDGED THROUGH HORIZON EUROPE

€2.4B VIA EUROPE'S AERO INDUSTRY

= €4.1B TOTAL INVESTMENT

30-50% IMPROVED ENERGY EFFICIENCY THROUGH TECHNOLOGY

100% NET GREENHOUSE GAS EMISSION REDUCTION THROUGH TECHNOLOGY, H₂, SAF & OPERATIONAL MEASURES

KEY IMPACTFUL TECHNOLOGIES FOR FLIGHTS OF LESS THAN 4000 KM

 1. (HYBRID) ELECTRIC REGIONAL AIRCRAFT

 2. ULTRA EFFICIENT SHORT/MEDIUM RANGE AIRCRAFT

 3. HYDROGEN-POWERED AIRCRAFT

REPLACING OVER 40,000 AEROPLANES BETWEEN 2035-2050
= €5 TRILLION IN ECONOMIC VALUE

  BRINGING TOGETHER THE WHOLE EU AERONAUTICS SECTOR

BY 2050:
DEMAND FOR FLIGHTS X3

IF NO ACTION IS TAKEN:
EMISSIONS X2

€1.7B PLEDGED THROUGH
HORIZON EUROPE

€2.4B VIA EUROPE'S
AERO INDUSTRY

= €4.1B TOTAL INVESTMENT

REPLACING OVER **40,000**
AEROPLANES BETWEEN 2035-2050

= **€5 TRILLION** IN ECONOMIC VALUE

KEY IMPACTFUL TECHNOLOGIES

FOR FLIGHTS OF
LESS THAN 4000 KM

1. (HYBRID) ELECTRIC
REGIONAL AIRCRAFT

2. ULTRA EFFICIENT
SHORT/MEDIUM
RANGE AIRCRAFT

3. HYDROGEN-POWERED
AIRCRAFT

CLEAN AVIATION'S JOURNEY TO CLIMATE NEUTRALITY BY 2050

TODAY, THE AVIATION INDUSTRY GENERATES

87.7M JOBS 2.8% OF GLOBAL CO₂

BY 2050:
DEMAND FOR FLIGHTS X3
IF NO ACTION IS TAKEN:
EMISSIONS X2

€1.7B PLEDGED THROUGH HORIZON EUROPE

€2.4B VIA EUROPE'S AERO INDUSTRY

= €4.1B TOTAL INVESTMENT

30-50% IMPROVED ENERGY EFFICIENCY THROUGH TECHNOLOGY

100%

NET GREENHOUSE GAS EMISSION REDUCTION THROUGH TECHNOLOGY, H₂, SAF & OPERATIONAL MEASURES

KEY IMPACTFUL TECHNOLOGIES FOR FLIGHTS OF LESS THAN 4000 KM

FOR FLIGHTS OF LESS THAN 4000 KM

 1. (HYBRID) ELECTRIC REGIONAL AIRCRAFT

 2. ULTRA EFFICIENT SHORT/MEDIUM RANGE AIRCRAFT

 3. HYDROGEN-POWERED AIRCRAFT

REPLACING OVER 40,000 AEROPLANES BETWEEN 2035-2050
= €5 TRILLION IN ECONOMIC VALUE

  BRINGING TOGETHER THE WHOLE EU AERONAUTICS SECTOR

Around 300 sustainable aircraft are in development, primarily all-electric or hybrid, with a growing share of hydrogen-powered ones

Known electric and hydrogen-propelled aircraft developments by announcement date¹⁾ [cumulative #]

- All-electric propulsion²⁾
- Hybrid-electric propulsion
- Hydrogen propulsion

¹⁾ Only including developments with first flights after 2010 and major electric concepts; excluding UAVs and purely recreational developments

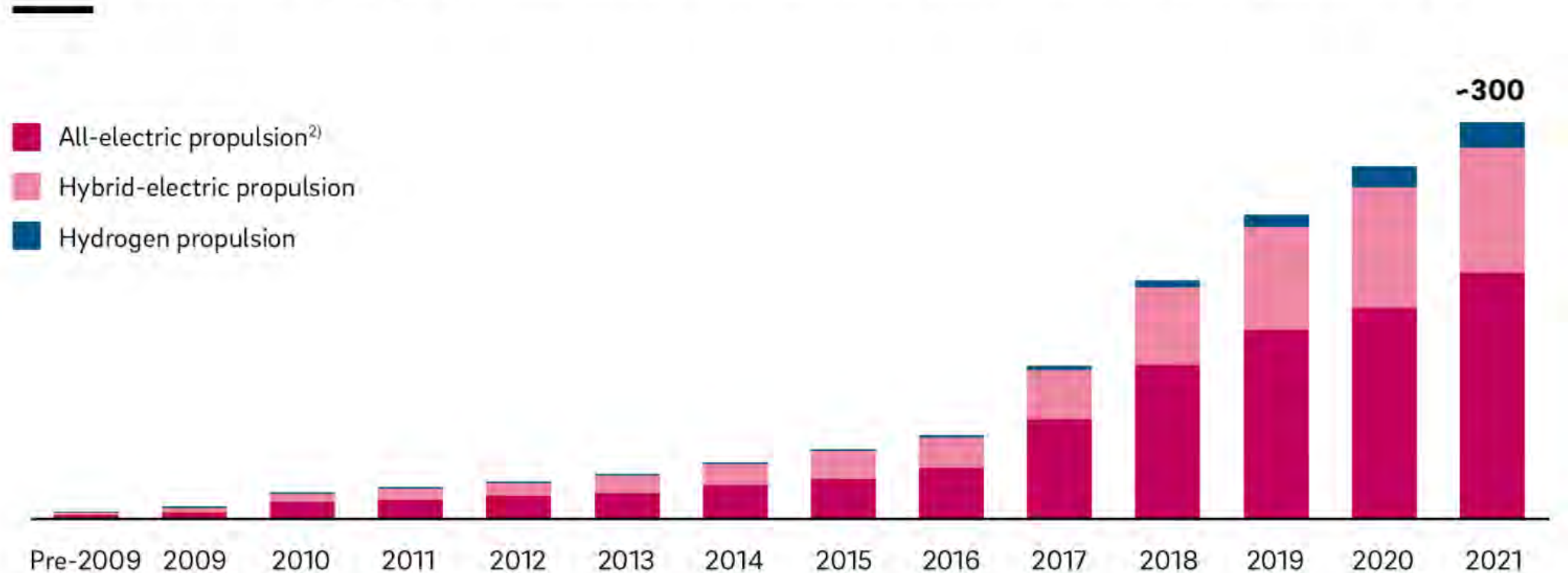
²⁾ Including solar propulsion

Around 300 sustainable aircraft are in development, primarily all-electric or hybrid, with a growing share of hydrogen-powered ones

Known electric and hydrogen-propelled aircraft developments by announcement date¹⁾ [cumulative #]

¹⁾ Only including developments with first flights after 2010 and major electric concepts; excluding UAVs and purely recreational developments

²⁾ Including solar propulsion

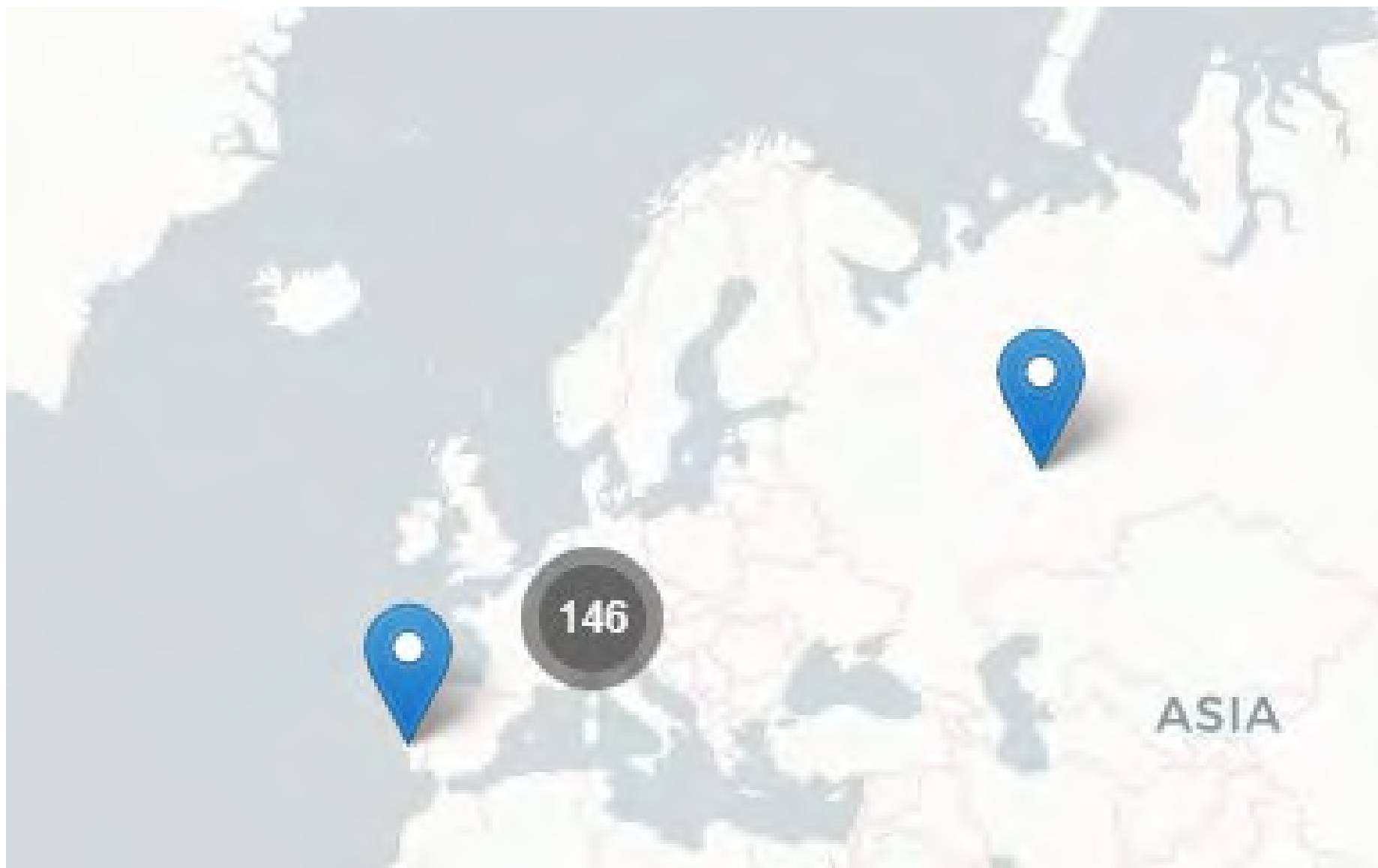
Source Roland Berger Sustainable Aircraft Database

Around 300 sustainable aircraft are in development, primarily all-electric or hybrid, with a growing share of hydrogen-powered ones

Around 300 sustainable aircraft are in development, primarily all-electric or hybrid, with a growing share of hydrogen-powered ones

Hvorfor forske og utvikle i Norge?

- «Særnorske» forhold
- Krevende topografi og værforhold
- Navigasjonsutfordringer nord for 63°N
- Avhengigheten av luftfart
- Spredt bosetning og lange avstander – ny teknologi kan la deg bo der du vil og ikke der du må
- Teknologiliberal befolkning
- Sikre egen beredskapsevne og luftfart i en krisesituasjon

Foto: Widerøe.no

Look to Sweden...

Regeringskansliet

Sök på regeringen.se

Sveriges regering ▾ Regeringens politik i Sverige & EU ▾ Dokument & publikationer ▾ Så styrs

Regeringsuppdrag från [Landsbygds- och infrastrukturdepartementet](#)

Uppdrag att analysera och lämna förslag på hur det statliga stödet till forskning och innovation på elflygsområdet kan utvecklas, samordnas och organiseras

Diarienummer: I2022/00179

Publicerad 25 januari 2022

Regeringen ger Trafikverket i uppdrag att analysera och lämna förslag på hur det befintliga statliga stödet till forskning och innovation på elflygsområdet kan utvecklas, samordnas och organiseras för att påskynda införandet av elflyg i Sverige. Med elflyg avses samtliga relevanta tekniker för eldrift av luftfarkoster, inklusive vätgasteknik.

Regeringskansliet

Lyssna Lättläst Teckenspråk Prenumerer

Sök på regeringen.se

Sveriges regering ▾ Regeringens politik i Sverige & EU ▾ Dokument & publikationer ▾ Så styrs

Pressmeddelande från [Landsbygds- och infrastrukturdepartementet](#)

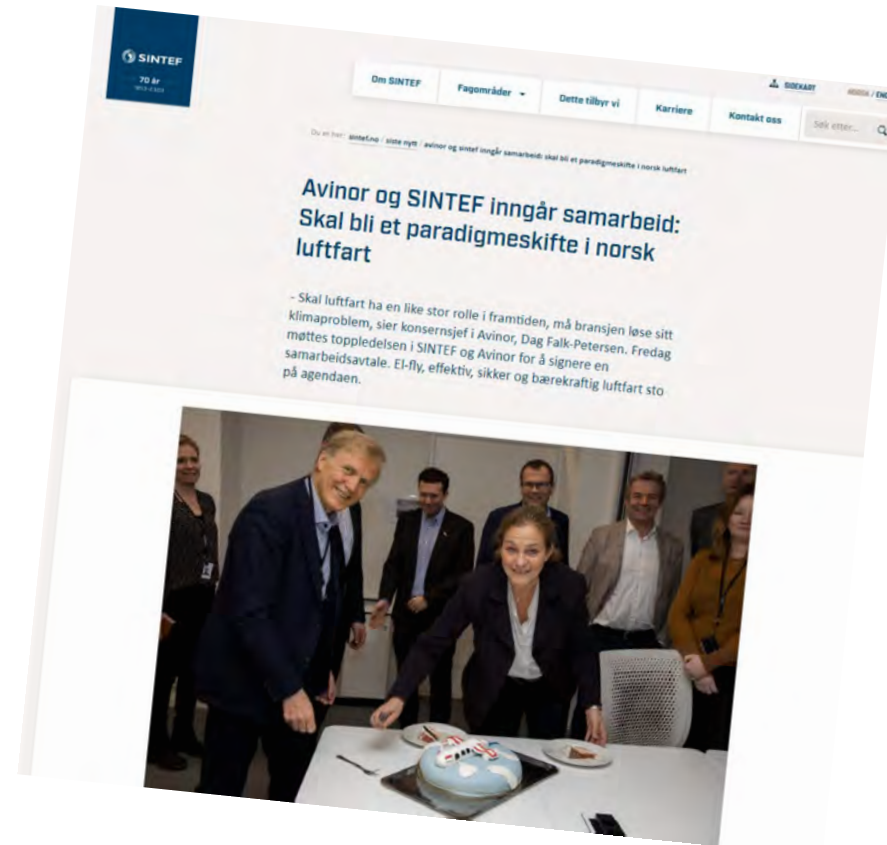
Regeringen satsar på forskning om elflyg

Publicerad 12 januari 2023

Regeringen satsar via Trafikverket 15 miljoner kronor per år för att påskynda forskning och innovation snabbt få elflyg på plats i Sverige. Trafikverket får också i uppdrag att utreda förutsättningarna för att få elflyg på linjer med allmän trafikplikt.

Trøndelag – et senter for bærekraftig luftfart

- Trøndelag fylkeskommune
  - Ny luftfartsstrategi 2023 (?)
- SINTEF og Avinor har samarbeidsavtale om utvikling av bærekraftig luftfart
- Geminisenter «Green Aviation» (NTNU/SINTEF)
- Synergier fra Fornybarklyngen, autonomimiljøene og elektrifiseringsprosjekter på sjø (ferge/hurtigbåt)
- Avinor, Green Flyway, Icaros Aviation, Widerøe, luftfartsselskaper mv
- www.gronnluftfart.no (SINTEF, Avinor, Luftfartstilsynet, Norsk Industri)

Trøndelag – et senter for bærekraftig luftfart

- Tunge teknologi- og forskningsmiljøer
  - NTNU (AMOS), SINTEF, Siemens, Rolls-Royce, Maritime Robotics, Kongsberg...
- Luftforsvaret og andre forsvarsgrener
  - Ørlandet og Værnes...
- SINTEF og NTNU i Clean Aviation
- SINTEF i Horisont 2020 og Horisont Europa

Trøndelag – en del av løsningen

- FoUI-miljøer i verdensklasse
- Produksjon og overskudd av ren, fornybar energi
- Produksjon av hydrogen?
- Produksjon av bærekraftig flydrivstoff? (SAFs – Sustainable Aviation Fuels)
- Flysikkerhetsmiljøer
- Testfasiliteter sjø, luft og land
- Trondheim lufthavn Værnes og andre fly- og landingssteder...

Området

Området

